

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	211 Ветеринарна медицина,
Тип і назва освітньої програми	Ветеринарна медицина
Курс, семестр	4, 7-8
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 7, Загальна кількість годин – 210, із яких: лекцій – 44 год., лабораторних – 56 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова (-и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	ветеринарної медицини, хірургії та акушерства
Контактні дані розробника (-ів)	<i>Викладач:</i> Передера Роман, кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувач кафедри хірургії та акушерства <i>e-mail:</i> roman.peredera@pdaa.edu.ua, тел. роб. (0532) 60-74-51 <i>Контакти:</i> ауд.4 х (навчальний корпус кафедри хірургії та акушерства) , сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/peredera-roman-viktorovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню: клінічна діагностика, патологічна фізіологія, оперативна хірургія з основами топографічної анатомії, ветеринарна фармакологія
Компетентності	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та професії. ФК. 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних. ФК. 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності. ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності. ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу. ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби. ФК 9. здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які

	відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології. ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень. ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Логічне мислення, комунікації, здатність брати на себе відповідальність, стресостійкість і здатність приймати рішення в критичних умовах, працювати в команді.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Вивчити етіологію та патогенетичні особливості клінічного прояву різноманітних нозологічних форм хірургічної патології у тварин та оволодіти лікувальними і профілактичними заходами	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення. Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму. Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення. Тема 4. Хірургічна інфекція. Гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та гнильна інфекція. Тема 5. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини. Тема 8. Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік. Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки, сітківки, заломлюючих середовищ ока. Тема 10. Хвороби ротової порожнини Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі. Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака. Тема 16. Асептичні пододерматити. Тема 17. Септичні форми пододерматитів Тема 18. Хвороби глибоких структур копит Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль. Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
словесні, порівняння, синтетичний метод, узагальнення, наочні, практичні.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Студенти в обов'язковому порядку дотримуються дедлайну поставлених завдань. Студент має виконати поставлені завдання щодо засвоєння інформації по кожній темі. Пропущені заняття студенти опрацьовують в індивідуальному порядку. Відпрацювання можливі не лише згідно до графіку, а й у вільний час викладача. Після завершення вивчення навчальної дисципліни студенти проходять опитування в АСУ ПДАУ.
- щодо академічної доброчесності	При вивченні дисципліни здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись принципів та вимог академічної доброчесності, що передбачає:

	- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Систематично відвідувати лабораторні заняття інші вимоги, що не суперечать законодавству України і нормативним документам Університету. У випадках пропуску лабораторної роботи її необхідно відпрацювати шляхом самостійного виконання та захисту (усне опитування на контрольні питання).
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	В окремих випадках для здобувачів вищої освіти існує можливість визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, що отримані за програмами академічної мобільності та регламентується Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (2023 р). Результати семестрового контролю здобувачів вищої освіти у період навчання у закладі вищої освіти (науковій установі) – партнері надаються за шкалою оцінювання, прийнятою у закладі вищої освіти (науковій установі) – партнері, і переводяться у шкалу оцінювання (за необхідності), прийняту в Університеті.
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	Здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана факультету. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

	Якщо внаслідок розгляду апеляційна комісія ухвалює рішення про зміну результатів поточного або підсумкового контролю, нова оцінка знань здобувача освіти виставляється в протоколі апеляційної комісії, а потім виправляється коректурним способом у відомості обліку успішності, заліковій книжці та засвідчується підписом голови апеляційної комісії. Здобувачі вищої освіти, результати оцінювання яких є предметом оскарження, не можуть бути відраховані з Університету до завершення процедури оскарження.
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні 1. Борисевич В.Б., Борисевич Б.В., Петренко О.Ф., Петренко О.О., Борисевич Ю.Б., Дорошук В.О. Ветеринарно- медична офтальмологія. К.: Арістей. 2006. 212с. 2. Борисевич В. Б., Борисевич Б. В., Петренко О. Ф. та ін. Загальна ветеринарно-медична хірургія. К. : Науковий світ, 2001. 245 с. 3. Панько І. С., Власенко В. М., Гамота А. А. та ін. Спеціальна ветеринарна хірургія. Біла Церква, 2003. 496 с. 4. Іздепський В.Й., Стоцький О.С., Передера Р.В., Лазоренко А.Б., Іздепський А.В. Хірургічні хвороби коней. Луганськ: Елтон 2, 2010 300 с. 5. Петренко О.Ф та ін. Хірургія ветеринарної медицини. К.: Вища освіта, 2005. 399 с. 6. Калашнік І.О., Панько С.І., Передера Б.Я., Русінов О.Ф., Юрченко Л.І., Сарбаш Д.В. Практикум із загальної та спеціальної хірургії . К.: Урожай, 1995. 252 с.	
Допоміжні 1. Kirk N. Gelatt, Caryn E. Plummer. Essentials of Veterinary Ophthalmology. Wiley-Blackwell; 4th edition. 2022. P. 912. 2. Лекішвілі С.Е. Практична офтальмологія : навч. посіб. Суми: СДУ, 2015. 234 с. 3. Братуха С.И. Хвороби собак і котів. Київ: Вища школа. 1984.222 с. 4. Передера Р.В., Передера О.О., Лавріненко І.В. Лікування котів з кон'юнктивітами та кератитами за хламідійної інфекції. Науковий вісник ЛНУВМБТ імен С.З.Гжицького. Серія: Ветеринарні науки, 2022. 24(108). С. 159-163. 5. Передера Р.В. Особливості лікування хронічного верукозного пододерматиту у коней. Актуальні проблеми незаразної патології тварин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (22 квітня 2021 року м. Полтава), Полтава. 2021. С. 59-62. 6. Передера Р.В., Мудренко В.А. Особливості лікування корів з гнійно-некротичними процесами в дистальному відділі кінцівок. Міжнародна науково-практична інтернет конференція молодих вчених: досягнення та перспективи ветеринарної науки, присвячену 30-ти річчя створення факультету ветеринарної медицини ПДАУ (Полтава, 20 жовтня 2022 року) Полтава: 2022. С. 84-87. 7. Передера Р. В. Методичні рекомендації та робочий зошит для виконання лабораторних робіт студентами факультету ветеринарної медицини із дисципліни „Загальна та спеціальна хірургія”. Ч. 2-3. Спеціальна хірургія. Полтава. 2025. 8. Передера Р. В. Методичні рекомендації та робочий зошит для виконання лабораторних робіт студентами факультету ветеринарної медицини із дисципліни „Загальна та спеціальна хірургія”. Ч 1. Загальна хірургія. Полтава. 2026. 48 с. 9. Передера Р., Передера О. Аналіз причин виникнення та заходів профілактики пододерматиту у кролів. Науковий вісник ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Ветеринарні науки, 2024. 26 (113), 30-35. https://doi.org/10.32718/nlvvet11305 10. Передера, Р. В., Арістова, О. В. Лікування окремих хірургічних випадків у коней в умовах кінно-спортивного комплексу Ірландії. Scientific Progress & Innovations, 2025. 28(3), 324–330. https://doi.org/10.31210/spi2025.28.03.52	
Інформаційні ресурси 1. www.nbu.gov.ua Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 2. https://vetbooks.ir	
Реквізити затвердження	Затверджено на засіданні кафедри хірургія та акушерства протокол від 03 серпня 2026 року № 2

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Термінологічне опитування	Виконання лабораторної роботи	Розв'язування тестів	Виконання самостійної роботи	Розв'язування ситуативних задач	Екзамен	
Тема 1. Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.	2	5	3	1	3		44
Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.	2	5	3				
Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.	2	5	3	1			
Тема 4. Гнійна хірургічна інфекція. Загальна хірургічна інфекція.	2	5	3	1	3		28
Тема 5. Анаеробна та гнильна інфекція. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин	2	5	3				
Тема 6. Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв	2	5	3	1			
Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів Термічні і хімічні ушкодження. Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.	2	5	3				
Екзамен						20	20
Разом (8 семестр)	14	35	21	4	6	20	100
Тема 8.Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.	2	5	3	1	3		48
Тема 9. Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки. Хвороби придаткових пазух.							
Тема 10. Хвороби ротової порожнини	2	5	3				
Тема 11. Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови							
Тема 12. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку	2	5	3	1			
Тема 13. Хвороби в ділянці живота. Грижі.			3				
Тема 14. Хвороби в ділянці таза та хвоста Андрологічні та урологічні хвороби	2	5	3				
Тема 15. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.	2	5	3	1	3	32	
Тема 16. Асептичні пододерматити.							
Тема 17. Септичні форми пододерматитів	2	5					
Тема 18. Хвороби глибоких структур копит							

Тема 19. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.	2						
Тема 20. Хвороби грудних і тазових кінцівок		5	3	1			
Екзамен						20	20
Разом (9 семестр)	14	35	21	4	6	20	100

Шкала та критерії оцінювання
Термінологічне опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 (максимальна)	здобувач вищої школи правильно визначає всі або переважну більшість хірургічних термінів, надає чіткі та повні визначення, використовує професійну термінологію без суттєвих помилок.
1	здобувач знає лише частину термінів, допускає неточності у визначеннях або потребує додаткових навідних запитань викладача.
0 (мінімальна)	здобувач вищої школи не знає основних хірургічних термінів, не може дати правильних визначень або більшість відповідей є неправильними.

Виконання завдань для лабораторних занять

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 (максимальна)	здобувач вищої школи присутній на лабораторному занятті, виконав поставлене перед ним завдання, розкрив тему, захистив роботу, сформулював й обґрунтував висновки, набув навиків згідно ПРН 3, ПРН 5.
4	здобувач вищої школи виконав поставлене перед ним завдання, захистив роботу, набув ПРН 5, але не продемонстрував вміння аналізувати, робити висновки
3	здобувач вищої школи виконав поставлене перед ним завдання, набув ПРН 3, ПРН 5, але не продемонстрував вміння робити висновки
2	здобувач вищої школи, виконав поставлене перед ним завдання, але не набув ПРН 3, ПРН 5
1	здобувач вищої школи частково виконав поставлене перед ним завдання по ПРН
0 (мінімальна)	здобувач вищої школи не виконав лабораторні роботи згідно ПРН, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Розв'язування тестів (0-3 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 (максимальна)	90-100% правильних відповідей
2	80-90% правильних відповідей
1	60-80% правильних відповідей
0 (мінімальна)	Менше 60 % правильних відповідей

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 (максимальна)	здобувач вищої освіти дає визначення основних термінів та понять, розкриває етіологію, патогенез та методи лікування, демонструє вміння аналізувати, робити висновки згідно ПРН 2, ПРН 3, ПРН 5
0 (мінімальна)	здобувач не володіє матеріалом, дає приблизне визначення основних термінів та понять, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Розв'язування ситуаційних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 (максимальна)	здобувач повністю аналізує клінічну ситуацію, правильно визначає патологію або проблему, обґрунтовує діагноз, пропонує доцільний алгоритм хірургічного обстеження, лікування та профілактики, аргументовано використовує професійну термінологію.
2	здобувач загалом правильно аналізує ситуаційне завдання, визначає основну патологію та пропонує лікування, але допускає окремі неточності в обґрунтуванні діагнозу, послідовності дій або виборі лікувальних заходів.
1	здобувач частково розуміє зміст клінічної ситуації, визначає лише окремі її елементи, допускає суттєві помилки в діагностиці або лікуванні, відповідь неповна та потребує значної допомоги викладача.
0 (мінімальна)	не може проаналізувати ситуаційне завдання, неправильно визначає патологію або не пропонує обґрунтованого рішення, не володіє необхідними знаннями для розв'язання клінічної ситуації.

Екзамен (максимальна кількість балів – 20)*.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
для 1-го теоретичного питання	0 (мінімальна)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не надав усної відповіді на питання білета
	1	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ним окремі положення трактуються не вірно, або не зміг дати відповіді на запитання
	2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання
	3	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він вкладає програмний матеріал, демонструє розуміння теоретичних питань, але не в повному обсязі розкрив зміст окремих питань, допускає ряд помилок
	4	оцінюються знання, коли здобувача вищої освіти в основному відповів на всі запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, або не повно розкрив зміст окремих питань
	5 (максимальна)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на поставлені запитання, прийняв вірне рішення, розкрив суть питання
для 2-го теоретичного питання	0	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не надав усної відповіді на питання білета
	1	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ним окремі положення трактуються не вірно, або не зміг дати відповіді на запитання
	2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання
	3	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він вкладає програмний матеріал, демонструє розуміння теоретичних питань, але не в повному обсязі розкрив зміст окремих питань, допускає ряд помилок
	4	оцінюються знання, коли здобувача вищої освіти в основному відповів на всі запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, або не повно розкрив зміст окремих питань
	5 (максимальна)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на питання, повністю розкрив суть питання
для 1-ї ситуації	0	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не запропонував жодного вирішення запропонованої ситуації
	1-2	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли неправильно оцінив ситуацію, але прийняв часково вірне рішення
	3-4	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли правильно оцінив ситуацію, але прийняв невірне рішення
	5-6	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли частково оцінив ситуацію, але прийняв вірне рішення
	6-7	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли правильно оцінив ситуацію, але прийняв часково вірне рішення
	8-10 (максимальна)	оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли ґрунтовно і правильно, дав вичерпну відповідь на поставлену ситуацію, прийняв вірне рішення

**Екзамен складається з двох теоретичних питань та однієї практичної ситуації.*

За досягнення у науковій, дослідницькій та іншій діяльності, пов'язаній із навчальною дисципліною здобувачу вищої освіти можуть бути нараховані заохочувальні бали понад основну шкалу оцінювання. Загальна кількість

заохочувальних балів під час поточного контролю з навчальної дисципліни не перевищує 10 балів.

Перелік додаткових видів діяльності та кількість заохочувальних балів (максимальна кількість балів – 10).

Досягнення у науковій, дослідницькій та іншій діяльності	Заохочувальні бали
Підготовка наукових публікацій	2 бали за тези; 5 – наукова стаття
Участь у конференціях	2 бали при наявності сертифікату
Участь в науково-дослідній роботі кафедри	5 балів за семестр

Загальна підсумкова оцінка визначається як середньозважена з урахуванням усіх оцінок, одержаних у попередніх і поточному семестрах.

Середньозважена оцінка визначається за формулою:

$$R_{сзо} = (R_1 \times K_1 + R_2 \times K_2 + R_3 \times K_3) / K_{заг},$$

де: $R_{сзо}$ - середньозважена оцінка за навчальну дисципліну;

R_1, R_2, R_3 - оцінки за семестровий контроль з навчальної дисципліни у відповідних семестрах за 100-бальною шкалою;

K_1, K_2, K_3 - обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС, що вивчався у відповідному семестрі;

$K_{заг}$ - загальний обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.